

Predmet C-904/19**Sažetak zahtjeva za prethodnu odluku sastavljen na temelju članka 98.
stavka 1. Poslovnika Suda****Datum podnošenja:**

10. prosinca 2019.

Sud koji je uputio zahtjev:

Sąd Rejonowy dla Warszawy-Woli w Warszawie (Poljska)

Datum odluke kojom se upućuje zahtjev:

25. studenoga 2019.

Tužitelj:

E. Sp. z o.o.

Tuženik:

K.S.

Predmet postupka pred sudom koji je uputio zahtjev

- 1 Predmet postupka pred sudom koji je uputio zahtjev jest otplata potrošačkog kredita. Tužitelj je tražio da se tuženici naloži plaćanje iznosa od 835,05 poljskih zlota uvećanog za zakonske zatezne kamate od datuma podnošenja tužbe do datuma plaćanja.

Predmet i pravna osnova prethodnih pitanja

Sud koji je uputio zahtjev u biti pita sljedeće:

– kao prvo, je li dopušteno donošenje presude zbog ogluhe u predmetu za otplatu potrošačkog kredita kada se kao istinite prihvaćaju tužiteljeve tvrdnje o činjenicama u situaciji u kojoj tužbi nije priložen ugovor o kreditu, a tuženik je potpuno pasivan;

– kao drugo, je li dopušteno donošenje presude zbog ogluhe u predmetu za otplatu potrošačkog kredita kada se kao istinite prihvaćaju tužiteljeve tvrdnje o

činjenicama a da se pritom ne ispita dostavljeni ugovor, ako je tuženik potpuno pasivan.

Prethodna pitanja

1. Treba li članak 7. stavak 1. Direktive Vijeća 93/13/EEZ od 5. travnja 1993. o nepoštenim uvjetima u potrošačkim ugovorima [...] i njezine uvodne izjave [20. i 24., u skladu s kojima] ugovore treba sastavljati jasno i razumljivo, potrošač stvarno treba dobiti mogućnost da pregleda sve odredbe i, u slučaju kakvih dvojbi, treba prevagnuti tumačenje koje je za potrošača najpovoljnije, [a] sudovi ili upravna tijela [d]ržava [č]lanica moraju na raspolaganju imati odgovarajuća i djelotvorna sredstva za sprečavanje stalne primjene nepoštenih odredaba u potrošačkim ugovorima, u vezi s člankom 10. stavcima 1. i 2. [D]irektive 2008/48/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 23. travnja 2008. o ugovorima o potrošačkim kreditima i stavljanju izvan snage Direktive Vijeća 87/102/EEZ [...] i njezinom uvodnom izjavom 31., tumačiti na način da im se protivi članak 339. stavak 2. Kodeksa postępowania cywilnego (Zakonik o građanskom postupku) koji se tumači na način da se odredbom članka 339. stavka 2. Zakonika o kaznenom postupku dopušta donošenje presude zbog ogluhe u predmetu [...] za otplatu potrošačkog kredita [...] i kada tužitelj nije dostavio [...] ugovor o potrošačkom kreditu [...], zbog čega se ugovor nije ispitao u pogledu eventualne nepoštenosti ugovornih odredbi, nije se provjerilo sadržava li ugovor sve zakonom propisane elemente i istodobno se nalaže da se prilikom donošenja presude zbog ogluhe oslanja samo na tužiteljeve tvrdnje o činjenicama a da se ne provede analiza dokaza u pogledu „utemeljenih sumnji” u smislu te odredbe? Ili je pak, s obzirom na presude Suda od 1. listopada 2015. ERSTE Bank Hungary (C-32/14, EU:C:2015:637, t. 62.); od 10. rujna 2014., Kušionová [orig. str. 1.] (C-34/13, EU:C:2014:2189, t. 56.) i od 6. listopada 2009., Asturcom Telecomunicaciones (C-40/08, EU:C:2009:615, t. 47.) dopušteno tumačenje članka 339. stavka 2. Zakonika o građanskom postupku prema kojem se može donijeti presuda zbog ogluhe u predmetu [za otplatu potrošačkog kredita][...] kada tužitelj nije tužbi priložio ugovor, te stoga bez ispitivanja ugovora u pogledu eventualne nepoštenosti ugovornih odredbi i provjere sadržava li ugovor sve zakonom propisane elemente, oslanjajući se samo na tužiteljeve tvrdnje o činjenicama?
2. Treba li članak 7. stavak 1. Direktive Vijeća 93/13/EEZ od 5. travnja 1993. o nepoštenim uvjetima u potrošačkim ugovorima [...] i njezine uvodne izjave [20. i 24. u skladu s kojima] ugovore treba sastavljati jasno i razumljivo, potrošač stvarno treba dobiti mogućnost da pregleda sve odredbe i, u slučaju kakvih dvojbi, treba prevagnuti tumačenje koje je za potrošača najpovoljnije, [a] sudovi ili upravna

tijela [d]ržava [č]lanica moraju na raspolaganju imati odgovarajuća i djelotvorna sredstva za sprečavanje stalne primjene nepoštenih odredaba u potrošačkim ugovorima, u vezi s člankom 10. stavcima 1. i 2. Direktive 2008/48/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 23. travnja 2008. o ugovorima o potrošačkim kreditima i stavljanju izvan snage Direktive Vijeća 87/102/EEZ [...] i njezinom uvodnom izjavom 31. tumačiti na način da im se protivi članak 339. stavak 2. Zakonika o građanskom postupku koji se tumači na način da se odredbi članka 339. stavka 2. Zakonika o građanskom postupku protivi to da nacionalni sud ispita ugovor [...] o potrošačkom kreditu koji je dostavio tužitelj [...] u pogledu eventualne nepoštenosti ugovornih odredbi, provjeri sadržava li ugovor sve zakonom propisane elemente i istodobno nalaže da se prilikom donošenja presude zbog ogluhe oslanja samo na tužiteljeve tvrdnje o činjenicama bez analize dokaza u pogledu „utemeljenih sumnji” u smislu te odredbe? Ili je pak, s obzirom na presude Suda od 1. listopada 2015. ERSTE Bank Hungary (C-32/14, EU:C:2015:637, t. 62.); od 10. rujna 2014., Kušionová (C-34/13, EU:C:2014:2189, t. 56.) i od 6. listopada 2009., Asturcom Telecomunicaciones (C-40/08, EU:C:2009:615, t. 47.) dopušteno tumačenje članka 339. stavka 2. Zakonika o građanskom postupku prema kojem se može donijeti presuda zbog ogluhe u predmetu [za otplatu potrošačkog kredita][...] a da se ne ispita ugovor koji je tužbi priložio tužitelj u pogledu eventualne nepoštenosti ugovornih odredbi i provjeri sadržava li ugovor sve zakonom propisane elemente, oslanjajući se samo na tužiteljeve tvrdnje o činjenicama?

Navedene odredbe prava Zajednice

1. Direktiva Vijeća 93/13/EEZ od 5. travnja 1993. o nepoštenim uvjetima u potrošačkim ugovorima: uvodne izjave 20. i 24., članak 7. stavak 1.
2. Direktiva 2008/48/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 23. travnja 2008. o ugovorima o potrošačkim kreditima i stavljanju izvan snage Direktive Vijeća 87/102/EEZ: uvodna izjava 31., članak 10. stavci 1. i 2.

Navedene odredbe nacionalnog prava

1. Kodeks Postępowania Cywilnego z dnia 17 listopada 1964 r. (Zakonik o građanskom postupku od 17. studenoga 1964.) (u daljnjem tekstu: KPC): članak 139. stavak 1., članak 333. stavak 1. točka 3., članak 339. stavci 1. i 2., članak 343., članak 344. stavci 1. do 3., članak 346. stavak 1., članak 346. stavak 1.¹, članak 346. stavak 2., članak 348.

Članak 339. stavak 1. KPC-a: „Ako tuženik nije došao na raspravu ili jest ali u njoj ne sudjeluje, sud će donijeti presudu zbog ogluhe.”

Članak 339. stavak 2. KPC-a: „U tom slučaju prihvaća se kao istinita tvrdnja tužitelja o činjenicama koje su navedene u tužbi ili u postupovnim pismenima dostavljenima tuženiku prije rasprave, osim ako izazivaju utemeljene sumnje ili su navedene radi zaobilaženja prava.”

2. Ustawa o kosztach sądowych w sprawach cywilnych z dnia 28 lipca 2005 r. (Zakon o sudskim troškovima u građanskim predmetima od 28. srpnja 2005.): članak 3. stavak 2. točka 4., članak 13. stavak 1., članak 19. stavak 1., članak 28.

Sažeti prikaz činjeničnog stanja i postupka

- 2 Tražbina koja se potražuje tužbom proizlazi iz ugovora o potrošačkom kreditu sklopljenog 10. lipnja 2015. na iznos od 400,00 poljskih zlota te na razdoblje od 30 dana.
- 3 U skladu s ugovorom, u slučaju neplaćanja kredita i administrativnih troškova do 10. srpnja 2015., vjerovnik je imao pravo teretiti korisnika kredita za troškove opomena i naknade za „konačnu kaznu”. Poziv na plaćanje „konačne kazne” tuženici je poslan u obliku poruke poslane na adresu elektroničke pošte koju je dostavila i na papiru 10. kolovoza 2015. Vjerovnik je tuženici poslao tri opomene i dokument naslovljen „konačna kazna” što je, u skladu s ugovorom, rezultiralo naplatom dodatnih troškova tuženici u iznosu od 200,00 poljskih zlota.
- 4 Dana 3. kolovoza 2017. sklopljen je ugovor o prodaji vjerovnikova potraživanja prema tuženici na temelju kojeg je tužitelj stekao tražbinu protiv tuženice. Tuženica je obaviještena o promjeni vjerovnika pismom poslanim na njezinu adresu 9. kolovoza 2017. Na tu obavijest koja sadržava i poziv na plaćanje potraživanja nije odgovoreno. Osim toga, tužitelj je tuženici 18. prosinca 2017. poslao konačan poziv na plaćanje na koji također nije odgovoreno.
- 5 Tuženica nije iznijela nikakvo stajalište u predmetu. Pošiljku koja joj je poslana i koja je sadržavala tužbu, tužiteljev dopis od 21. rujna 2018. i obavijest o vremenu održavanja rasprave nije fizički primila. Navedena pošiljka proglašena je valjano dostavljenom nakon što je tužiteljica o njoj dva puta obaviještena u skladu s člankom 139. stavkom 1. KPC-a.

Sažeti prikaz obrazloženja zahtjeva za prethodnu odluku

- 6 Sud koji je uputio zahtjev iznio je dvojbu u pogledu toga je li tumačenje članka 339. stavka 2. KPC-a na način kako se tumači u većem dijelu poljske pravne teorije i sudske prakse, odnosno da se njime ne dopušta ispitivanje ugovora

o potrošačkom kreditu, u skladu s gore navedenim odredbama direktiva 93/13 i 2008/48.

- 7 Poljski zakonodavac utvrdio je da se presuda zbog ogluhe može donijeti samo zbog tuženikove pasivnosti (nije došao i nije sudjelovao u raspravi), isključivo na temelju činjeničnih navoda jedne stranke koja je aktivna, odnosno tužitelja, a da se pritom ne provede provjera dokaza.
- 8 Pretpostavke na kojima se temelji postupak i donošenje presude zbog ogluhe dovode do toga da je to institut koji s obzirom na konstrukciju sadržava elemente koji su svojstveni i postupku za izdavanje platnog naloga i postupku slanja pisma opomene. U biti, riječ je o tome da se presuda zbog ogluhe donosi na temelju činjeničnih navoda samo jedne od stranaka, odnosno tužitelja, pri čemu se u postupku donošenja presude zbog ogluhe ti navodi u pravilu ne provjeravaju u dokaznom postupku, u postupku za izdavanje platnog naloga provjeravaju se samo na temelju dokaza u obliku strogo određenih dokumenata, a u postupku slanja pisma opomene uopće se ne provodi provjera njihove istinitosti. Međutim, iako u postupku donošenja presude zbog ogluhe jednostranost činjenične osnove odluke proizlazi iz tuženikove pasivnosti, u postupku za izdavanje platnog naloga i postupku slanja pisma opomene ona proizlazi *a priori* iz pretpostavke da se do izdavanja platnog naloga oba postupka vode *ex parte*.
- 9 S druge strane, postupak donošenja presude zbog ogluhe, slično kao i postupak slanja pisma opomene, obvezan je ako su ispunjeni uvjeti utvrđeni Zakonikom, a postupak za izdavanje platnog naloga nije. Donošenje presude zbog ogluhe u tom pogledu nije uvjetovano zahtjevima stranaka. U okolnostima utvrđenima odredbom, sud je dužan po službenoj dužnosti donijeti presudu čije svojstvo da je donesena zbog ogluhe proizlazi iz zakona i o tome ne odlučuje sud.
- 10 Stoga, ako je tuženik pasivan, nakon što mu je dostavljen otporak tužbe i, eventualno, druga postupovna pismena, ili nakon proglašenja da su tužba i druga pismena valjano dostavljeni u skladu s člankom 139. stavkom 1. KPC-a (nakon što je adresat dva puta obaviješten o pošiljci i nije je preuzeo), nacionalni sud dužan je donijeti presudu zbog ogluhe.
- 11 U skladu s jednim od stajališta koja postoje u poljskoj pravnoj teoriji i sudskoj praksi u pogledu tumačenja članka 339. stavka 2. KPC-a, nacionalni sud mora izdati nalog čak i ako tužitelj tužbi nije priložio nikakve dokaze, tada sud u načelu prihvaća tužiteljeve tvrdnje o činjenicama kao istinite.
- 12 U skladu s drugim stajalištem o tumačenju članka 339. stavka 2. KPC-a, čak i ako je tužitelj tužbi priložio dokumente, a pasivan tuženik nije podnio nikakve dokaze, nacionalni sud prilikom donošenja presude zbog ogluhe ne može uzeti u obzir dokumente jer ispituje samo tužiteljeve tvrdnje (a ne dokaze) i u načelu prihvaća tužiteljeve tvrdnje o činjenicama kao istinite.
- 13 Međutim, samom se odredbom članka 339. stavka 2. predviđaju iznimke. Tužiteljeve tvrdnje o činjenicama koje su navedene u tužbi ili u postupovnim

pismenima dostavljenima tuženiku prije rasprave smatraju se istinitima, osim ako:
1. izazivaju utemeljene sumnje ili 2. su navedene radi zaobilaženja prava.

- 14 Međutim, čini se da prevladavajuće stajalište o tumačenju te odredbe zahtijeva da se prihvati da je sadržaj tužbe ili drugih postupovnih pismena koji su dostavljeni tuženiku prije rasprave referentna točka za ocjenu toga jesu li ispunjeni gore navedeni uvjeti. Nema osnove da se sud u tom pogledu poziva na dokaze koji su priloženi tužbi ili druga postupovna pismena koja su dostavljena tuženiku prije rasprave. Tužiteljeve tvrdnje o činjenicama izazivaju utemeljene sumnje kada su međusobno proturječne ili neusklađene ili se međusobno isključuju, malo vjerojatne ili nisu u skladu s općepoznatim činjenicama (članak 228. stavak 1. KPC-a) ili činjenicama koje su poznate sudu po službenoj dužnosti (članak 228. stavak 2. KPC-a). Navođenje tvrdnji o činjenicama radi zaobilaženja prava nastupa u situaciji u kojoj je cilj to da presuda ima učinak koji dovodi do takvog zaobilaženja, na primjer kako bi se ishodila naknada za uzdržavanje u iznadprosječnom iznosu kako bi se iskoristilo pravo prvenstva u podjeli iznosa dobivenog provođenjem ovrhe na tuženikovoju imovini.
- 15 Prema mišljenju nacionalnog suda, takvo tumačenje članka 339. stavka 2. KPC-a može biti prepreka postizanju ciljeva gore navedenih direktivâ jer se time u biti onemogućava da sud u slučaju tuženikove pasivnosti provjeri sadržava li ugovor o potrošačkom kreditu sve potrebne elemente te sadržava li nedopuštene odredbe koje treba smatrati neobvezujućima za potrošača.
- 16 Nacionalni sud u sudskoj praksi Suda nije pronašao odluku koja bi se izravno odnosila na usklađenost postupka donošenja presude zbog ogluhe koji se vodi u državi članici s direktivama o pravima potrošačâ. S druge strane, Sud je nekoliko puta odlučivao u pogledu postupka za izdavanje platnog naloga koji ima određene sličnosti s postupkom donošenja presude zbog ogluhe.
- 17 Tu je osobito riječ o presudi Suda od 13. rujna 2018., C-176/17, u predmetu Profi Credit Polska S.A. i mišljenju nezavisne odvjetnice u tom predmetu, kao i u njemu navedenim presudama Suda od 14. lipnja 2012. Banco Español de Crédito (C-618/10, EU:C:2012:349), od 18. veljače 2016., Finanmadrid EFC (C-49/14, EU:C:2016:98) i od 21. lipnja 2016., Aktiv Kapital Portfolio (C-122/14, EU:C:2016:486).
- 18 Nacionalni sud osobito je istaknuo točke 42. i 44. presude u predmetu C-176/17, u kojima se navodi da je, sukladno ustaljenoj sudskoj praksi, nacionalni sud dužan po službenoj dužnosti procijeniti nepoštenost ugovorne odredbe koja ulazi u područje primjene Direktive 93/13 i time ispraviti neravnotežu između potrošača i prodavača ili pružatelja čim raspolaže potrebnim pravnim i činjeničnim elementima. Naime, takvu djelotvornu zaštitu pravâ, koja proizlazi iz te direktive, moguće je zajamčiti samo ako nacionalni postupovni sustav dopušta u okviru postupka izdavanja platnog naloga ili postupka ovrhe platnog naloga nadzor po službenoj dužnosti moguće nepoštene naravi odredbi sadržanih u dotičnom ugovoru.

- 19 Te bi smjernice zahtijevale da se prihvati da nacionalni sud i prilikom donošenja presude zbog ogluhe mora ispitati moguću nepoštenost ugovornih odredbi.
- 20 Međutim, kao što je to Sud istaknuo u točki 55. presude u predmetu C-176/17, svaki slučaj u kojem se postavlja pitanje utječe li nacionalna postupovna odredba na pravo na djelotvornu sudsku zaštitu mora biti analiziran uzimajući u obzir mjesto te odredbe u cjelokupnom postupku, njegovo odvijanje i posebitosti pred različitim nacionalnim sudovima.
- 21 U tom kontekstu treba napomenuti da se postupak donošenja presude zbog ogluhe razlikuje od postupka za izdavanje platnog naloga.
- 22 Kao prvo, u postupku za izdavanje platnog naloga tuženik se ne može očitovati do izdavanja i dostave platnog naloga, a to može učiniti u postupku donošenja presude zbog ogluhe.
- 23 Kao drugo, u postupku za izdavanje platnog naloga tuženik mora platiti pristojbu u iznosu od 3/4 pristojbe za tužbu kako bi podnio prigovor, a tužitelj plaća 1/4 pristojbe za tužbu, dok u postupku donošenja presude zbog ogluhe tužitelj plaća cijelu pristojbu za tužbu, a tuženik plaća 1/2 pristojbe za tužbu za prigovor na presudu zbog ogluhe (a ako nije pasivan ne plaća nikakvu pristojbu do okončanja postupka).
- 24 Kao treće, uvjeti za podnošenje prigovora protiv presude zbog ogluhe nisu tako restriktivni kao oni za podnošenje prigovora protiv platnog naloga, a osim toga, ako je tuženik aktivan, uopće nema potrebe za podnošenjem prigovora.
- 25 Kao četvrto, platni nalog izdan u postupku za izdavanje platnog naloga vrijedi kao instrument osiguranja koji je izvršan bez izdavanja potvrde o izvršivosti (članak 492. stavak 1. KPC-a), dok za presudu zbog ogluhe, iako joj se po službenoj dužnosti daje status trenutne izvršivosti, treba izdati potvrdu o ovršnosti kako bi vrijedila kao instrument osiguranja.
- 26 Osim toga, a možda još i važnije, Sud je u svojim odlukama [presude od 1. listopada 2015., ERSTE Bank Hungary (C-32/14, EU:C:2015:637, t. 62.); od 10. rujna 2014., Kušionová (C-34/13, EU:C:2014:2189, t. 56.) i od 6. listopada 2009., Asturcom Telecomunicaciones (C-40/08, EU:C:2009:615, t. 47.)] nekoliko puta naveo, što je točno istaknula nezavisna odvjetnica u svojem mišljenju u predmetu C-176/17 (EU:C:2018:293, t. 73.), da je točno da Direktiva o nepoštenim odredbama u sporovima u kojima sudjeluju prodavatelj robe ili pružatelj usluga te potrošač nalaže pozitivnu intervenciju nacionalnog suda pred kojim se vodi postupak, nezavisnu od samih ugovornih strana, ali poštovanje načela djelotvornosti ne može u cijelosti nadoknaditi potpunu pasivnost predmetnog potrošača.